

Torre de l'Arboçar de Baix

Avinyonet del Penedès

Ubicació

Comarca: Alt Penedès
Lloc/Adreça: Arboçar de Baix 08792 AVINYONET DEL PENEDÈS.
Emplaçament Al centre de l'Arboçar de Baix

Coordenades:

Latitud: 41.32955
Longitud: 1.76111
UTM Est (X): 396327
UTM Nord (Y): 4576082

Classificació

Número de fitxa 08013-6
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval
Segle XI
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: La major part de les pedres de la porta del primer pis han estat arrencades.
Protecció Legal
Número inventari BIC R-I-51-5187 Inv. Núm. 2501ACCN
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: Ref. cad.: 0100000009502
Autoria de la fitxa J.M. Huélamo - ARQUEOCIÈNCIA
Data de registre de la fitxa: dv., 15/11/2002 - 01:00

Descripció

Torre de defensa de planta circular, feta amb carreus de pedra irregulars disposats en fileres horitzontals i en algun lloc formant aparell en espiga. Es situa en un promontori on es desenvolupa el caseriu de l'Arboçar de Baix, en el qual resten altres elements d'època medieval. La construcció, en origen exempta, té un diàmetre interior de 220 cm i el gruix del mur és de 170 cm. La seva alçària fa uns 13 m i l'acabament és de cúpula. A sis metres d'alçada, el mur perd gruix i en aquesta mida es troba una porta orientada cap a l'oest. Aquesta porta és coronada per una llinda de pedra monolítica, i sobre d'aquesta hi ha un arc de mig punt, format per tretze dovelles, que té la funció de fer d'arc de descàrrega. En general el paredat és de pedra poc treballada, de mida mitjana (uns 20 cm d'alt per 30 cm de llarg), gairebé sense treballar. En algun lloc l'aparell constructiu recorda un opus spicatum mal fet. Les obertures, força malmeses, han experimentat modificacions al llarg del temps. En part resta adossada a una construcció moderna i té al costat diverses edificacions que presenten vestigis medievals.

Observacions:

Inclòs a l'inventari de l'Arxiu Històric del C.O.A.C.. La torre i les edificacions annexes porten el nom de cal Bertranet.

Història

Es tracta d'una torre de defensa d'època medieval (INVENTARI, 1986: 21), que potser anés acompanyada en origen d'un recinte més ampli. Era una de les fortificacions properes a "l'oppidum" d'Olèrdola, probablement destinada a defensar un lloc de poblament. Des d'un punt de vista de morfologia constructiva, la torre es pot relacionar amb la del castell de Ribes (Garraf) o amb d'altres torres fetes al final del segle X o a l'inici del segle XI. Per les característiques de la porta i pel tipus d'aparell constructiu, es pot parlar d'una possible cronologia d'aquesta construcció pels voltants de l'any 1000 (BOLÒS I MASCLANS, 1999b). El topònim Arboçar apareix al segle XI, associat a una "via peccorale" (una carrerada per la transhumància de ramaderia ovina) (JUNQUERAS; MARTÍ, 2001). Entre el 1035 i el 1056 es data l'establiment de la quadra d'Arboçar efectuat per Ramon Berenguer I, comte de Barcelona, a favor de Ferriol i Bonadona. En aquest document s'estableixen les afrontacions: a orient, Les Gunyoles, a occident, l'alou de Font-tallada, a migdia, Viladellops i a cerç, Ferran. Potser aquesta torre anés acompanyada d'un recinte més ampli, la qual cosa encara sembla restar visible a la forma del caseriu que la envolta que sembla formar un únic unitat mitjançant arcades que encara son visibles en moltes cases. Pot tractar-se d'una de les fortificacions properes a l'oppidum d'Olèrdola, destinada, potser, a defensar un lloc de poblament. El 1119 la torre és propietat del Comte de Foixà. S'han trobat monedes del segle II abans de Crist. La llegenda parla d'una galeria subterrània de més de mig quilòmetre de llargària (SADURNÍ ET AL., 2000). També es coneguda com la "Torre dels Miquelets". La "Quadra de Arbozar" s'esmenta al Cartulari de Poblet l'any 1056 al costat de Pelagum, la Lampada (La Llampà), Strada Pública (La Carrerada), etc.. (SADURNÍ ET AL., 2000).

Bibliografia

BOLÒS I MASCLANS, Jordi (1992b) "Torre de l'Arboçar de Baix". Catalunya Romànica. El Penedès. L'Anoia. Avinyonet del Penedès, vol.: XIX. Barcelona: Enciclopèdia Catalana. Pp.: 94-95. CARBONELL I VIRELLA, Vicens (S.D.) Primeres notícies històriques de Les Gunyoles (Avinyonet). Document mecanografiat. Vilanova i la Geltrú. FONT RIUS, Josep Maria (1969) Cartas de Población y Franquicia de

Cataluña. Madrid/Barcelona: C.S.I.C. GRAN GEOGRAFIA (1982) Gran Geografia Comarcal de Catalunya. Barcelona: Enciclopèdia Catalana. INVENTARI (1986) L'Alt Penedès. Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya, núm. 2. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Pp. 16-27. INVENTARI DE PATRIMONI (1980-1985) Servei del Patrimoni Arquitectònic del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Núm. 2501ACCNIPAC JUNQUERAS VIES, Oriol; MARTÍ ESCAYOL, Maria Antònia (2001) Informe sobre l'origen, ús i significat dels topònims del terme municipal d'Avinyonet del Penedès. Document mecanografiat. SADURNÍ I VALLÈS, Pere et al. (2000) "Dades històriques de l'Arboçar. Del segle XI al XX". Font-Tallada. Butlletí de Sant Pere Molanta i l'Arboçar, núm. 284, febrer del 2000. Sant Pere Molanta: Associació de Pares d'Alumnes de Sant Pere Molanta. TORRE DE L'ARBOÇAR (1993) "Torre de l'Arboçar de Baix" Avinyonet Avui. Revista informativa de l'Ajuntament, Núm. 6 p. 11. Avinyonet del Penedès: Ajuntament d'Avinyonet del Penedès.

